Четвъртък, 14 ноември 2019 г.

P9_TA(2019)0058

Криминализиране на сексуалното образование в Полша

Резолюция на Европейския парламент от 14 ноември 2019 г. относно криминализирането на сексуалното образование в Полша (2019/2891(RSP))

(2021/C 208/05)

Европейският парламент,

— като взе предвид Всеобщата декларация за правата на човека от 10 декември 1948 г.,

— като взе предвид Целите на ООН за устойчиво развитие (ЦУР),

— като взе предвид Конвенцията на Съвета на Европа за превенция и борба с насилието над жени и домашното насилие (Конвенция от Истанбул), която беше открита за подписване на 11 май 2011 г.,

— като взе предвид Конвенцията на Съвета на Европа за закрила на децата от сексуална експлоатация и сексуално насилие (Конвенция от Лансароте) от 25 октомври 2007 г.,

— като взе предвид Конвенцията за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените от 18 декември 1979 г.,

— като взе предвид Конвенцията за правата на детето от 20 ноември 1989 г.,

— като взе предвид Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-долу „Хартата“),

— като взе предвид Пекинската декларация и платформа за действие, приети на Четвъртата световна конференция за жените на 15 септември 1995 г., както и окончателните документи, приети на специалните сесии на Обединените нации „Пекин + 5“ (2005 г.), „Пекин + 15“ (2010 г.) и „Пекин + 20“ (2015 г.),

— като взе предвид Международната конференция за населението и развитието (МКНР), състояла се през 1994 г. в Кайро, и нейната програма за действие,

— като взе предвид Международните технически насоки на ЮНЕСКО от 2018 г. относно сексуалното образование,

— като взе предвид оперативните насоки на Фонда на ООН за населението (ФНООН) от 2014 г. относно комплексното сексуално образование,

— като взе предвид стандартите за сексуално образование в Европа, разработени от Регионалния офис за Европа на Световната здравна организация (СЗО) и германския Федерален център за здравно образование,

— като взе предвид доклада на комисаря по правата на човека на Съвета на Европа от 4 декември 2017 г., озаглавен „Сексуалното и репродуктивното здраве и права на жените в Европа“,

— като взе предвид решението на Европейския съд по правата на човека от 20 юни 2017 г. по делото *Баев и други срещу Русия*,

— като взе предвид Директива 2011/93/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 г. относно борбата със сексуалното насилие и със сексуалната експлоатация на деца, както и с детската порнография ([1]) и за замяна на Рамково решение 2004/68/ПВР от 22 декември 2003 г. на Съвета относно борбата със сексуалната експлоатация на деца и детската порнография ([2]),

— като взе предвид проучването относно лесбийките, гейовете, бисексуалните и транссексуалните лица в Европейския съюз, публикувано от Агенцията на Европейския съюз за основните права (FRA) през 2019 г.,

— като взе предвид предишните си резолюции относно Полша, и по-специално резолюцията си от 15 ноември 2017 г. относно положението с принципите на правовата държава и демокрацията в Полша ([3]),

— като взе предвид доклада за командировката на комисията по правата на жените и равенството между половете от 10 юли 2017 г. след нейната командировка в Полша, проведена от 22 до 24 май 2017 г.,

— като взе предвид доклада за командировката на комисията по граждански свободи, правосъдие и вътрешни работи от 3 декември 2018 г. след изпращането на ad hoc делегация в Полша относно положението с принципите на правовата държава (19– 21 септември 2018 г.),

— като взе предвид своята резолюция от 13 февруари 2019 г. относно враждебните реакции срещу правата на жените и равенството между половете в ЕС ([4]),

— като взе предвид член 132, параграф 2 от своя Правилник за дейността,

А. като има предвид, че на 17 юли 2019 г. инициативата Stop Paedophilia (Спрете педофилията) е внесла в Сейма гражданската инициатива за закон за изменение на член 200б от полския Наказателен кодекс;

Б. като има предвид, че на 15 октомври 2019 г. след парламентарните избори и възобновяването на суспендираната парламентарна сесия Сеймът обсъди проектозакона на първо четене и на 16 октомври 2019 г. гласува предложение за отхвърляне на проектозакона; като има предвид, че се очаква законодателното разглеждане на проектозакона да бъде възобновено след откриването на новоизбрания Сейм на 12 ноември 2019 г.;

В. като има предвид, че заявената цел на проектозакона е да се изменят съществуващите закони за предотвратяване и борба с педофилията; като има предвид, че приравняването, което се извършва между насърчаването на педофилията и осигуряването на комплексно сексуално образование на младите хора е тревожно, погрешно и вредно;

Г. като има предвид, че новите разпоредби на проектозакона предвиждат всеки, който публично насърчава или одобрява извършването на сексуален контакт от непълнолетни и малолетни лица, да подлежи на наказание до две години лишаване от свобода;

Д. като има предвид, че горните разпоредби се прилагат и за случаи на използване на масова комуникация за насърчаване или одобряване на извършването на сексуален контакт или друго сексуално действие от непълнолетни и малолетни лица, както и в контекста на професиите, свързани с образованието, лечението, полагането на грижи или в контекста на родителските права и задължения по отношение на непълнолетни и малолетни лица, като наказанието е лишаване от свобода до три години; като има предвид, че са направени предложения за по-нататъшно увеличаване на това наказание на пет години;

Е. като има предвид, че подобни разпоредби биха криминализирали ефективно предоставянето на комплексно сексуално образование на малолетни и непълнолетни лица под претекст за предотвратяване на педофилията, което би оказало въздействие, *наред с другото*, върху преподаватели, активисти, доставчици на здравно обслужване, психолози, издатели и журналисти и дори родители или законни настойници;

Ж. като има предвид, че конституционният принцип на пропорционалност предполага, че законодателите не разполагат с неограничена свобода на преценка при определяне на нормите на наказателното право и че наказателното право следва да се използва само като крайна мярка, като по този начин се спазва принципът на *ultima ratio*; като има предвид, че този проектозакон би нарушил този принцип;

([1]) ОВ L 335, 17.12.2011 г., стр. 1.
([2]) ОВ L 13, 20.1.2004 г., стр. 44.
([3]) ОВ C 356, 4.10.2018 г., стр. 44.
([4]) Приети текстове, P8_TA(2019)0111.

Четвъртък, 14 ноември 2019 г.

З. като има предвид, че Полша е ратифицирала Конвенцията от Истанбул, Конвенцията от Лансароте, Конвенцията за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените и Конвенцията за правата на детето и е задължена съгласно международното право в областта на правата на човека да предоставя достъп до комплексно сексуално образование и информация, включително относно рисковете от сексуална експлоатация и малтретиране, и да се противопоставя на свързаните с пола стереотипи в обществото;

И. като има предвид, че предоставянето на някаква форма на сексуално и здравно образование е вече задължително в 20 държави членки; като има предвид, че някои държави членки, включително Полша, не са спазили стандартите за сексуално образование в Европа, разработени от СЗО;

Й. като има предвид, че комплексното сексуално образование е процес, основан на учебна програма, в рамките на който се преподават и придобиват знания за когнитивните, емоционалните, физическите и социалните аспекти на сексуалността, и има за цел да предостави на децата и младите хора знания, умения, нагласи и ценности, които ще им дадат възможност да пазят своето здраве, благосъстояние и достойнство; като има предвид, че комплексното сексуално образование би дало възможност на децата и младите хора да развиват базирани на уважението социални и сексуални отношения, като същевременно обмислят как изборите, които правят, засягат собственото им благосъстояние и това на другите; като има предвид, че това също така ще позволи на децата и младите хора да разберат и да осигурят защитата на своите права през целия си живот;

К. като има предвид, че предоставянето на комплексно сексуално образование е един от основните инструменти за изпълнение на ангажиментите на 25-ата годишнина от Международната конференция за населението и развитието (ICPD25), а именно нулева неудовлетворена потребност от семейно планиране, нулева предотвратима майчина смърт и нулево насилие, основано на пола, и нулеви вредни практики срещу жени, момичета и млади хора;

Л. като има предвид, че съгласно Хартата, ЕКПЧ и съдебната практика на Европейския съд по правата на човека сексуалното и репродуктивното здраве на жените е свързано с редица права на човека, включително правото на живот и достойнство, свобода от нечовешко и унизително отношение, правото на достъп до здравни грижи, правото на неприкосновеност на личния живот, правото на образование и забраната на дискриминацията, както е посочено и в Конституцията на Полша;

М. като има предвид, че проектозаконът може да се разглежда като допълнителен опит за ограничаване на сексуалните и репродуктивните права в Полша през последните години; като има предвид, че опитът за допълнително ограничаване на правото на аборт беше спрян през 2018 г. в резултат на масовото противопоставяне от страна на полските граждани, изразено по време на шествията „Черен петък“;

Н. като има предвид, че Европейският съд по правата на човека посочи, че по чувствителни въпроси, като например по време на публичното обсъждане на сексуалното образование, когато възгледите на родителите, политиките в областта на образованието и правото на трети страни на свобода на изразяване трябва да бъдат балансирани, органите нямат друг избор, освен да използват критериите за обективност, плурализъм, научна точност и в крайна сметка ползата от определен вид информация за младата аудитория;

О. като има предвид, че много деца и тийнейджъри научават за интимните отношения за първи път от порнография, особено онлайн, както и от противоречиви послания от техните връстници; като има предвид, че в този контекст сексуалното образование придобива още по-голямо значение, за да се осигурят необходимите инструменти, така че младите хора да могат безопасно да се ориентират в интернет и социалните медии и да не стават жертва на онлайн сприятеляване с цел сексуална злоупотреба, да им се помогне да разберат съдържанието, което виждат, и да идентифицират основана на факти информация и наличието на стереотипи по отношение на пола и сексизъм;

П. като има предвид, че малолетните и непълнолетните лица могат да се сблъскат с пречки при достъпа до противозачатъчни средства, като например ограничителни закони и политики по отношение на предоставянето на противозачатъчни средства, в допълнение към липсата на познания; като има предвид, че дори когато юношите са в състояние да се сдобият с противозачатъчни средства, те могат да бъдат възпрепятствани да го направят поради стигмата по отношение на извънбрачните сексуални отношения и/или използването на противозачатъчни средства, страхът от страничните ефекти или липсата на познания за това как правилно да се използват противозачатъчни средства; като има предвид, че съгласно полското законодателство по отношение на възрастта за изразяване на съгласие, тийнейджърите на възраст над 15 години са правно компетентни да дадат съгласие за сексуален акт; като има предвид, че те все още се нуждаят от съгласието на лицето, упражняващо родителски права, за да получат рецепта за противозачатъчни средства;

Р. като има предвид, че сексуалното насилие е широко разпространено и засяга по-специално малолетните и непълнолетните лица и следва да бъде изкоренено; като има предвид, че бременността в ранна възраст продължава да бъде голям социален въпрос и може да допринесе за майчината и детската смъртност; като има предвид, че комплексното сексуално образование помага за разрушаване на стереотипите, свързани с пола, и за предотвратяване на основаното на пола насилие;

1. припомня, че сексуалното здраве е от основно значение за общото здраве и благосъстояние на хората, двойките и семействата, в допълнение към социалното и икономическото развитие на обществата и държавите, и че достъпът до здравеопазване, включително сексуално и репродуктивно здраве, е едно от правата на човека;

2. изразява дълбоката си загриженост относно изключително неясните, широки и непропорционални разпоредби в проектозакона, които de facto имат за цел да криминализират разпространението на сексуално образование за малолетни и непълнолетни лица и чийто обхват потенциално застрашава всички лица и по-специално предоставящите сексуално образование, включително учители, доставчици на здравно обслужване, автори, издатели, организации на гражданското общество, журналисти и родители или законни настойници, с до три години лишаване от свобода за преподаване в областта на човешката сексуалност, здраве и интимни отношения; продължава да бъде загрижен, че този проектозакон ще има възпиращ ефект върху лицата, предоставящи образование, и че една от основните пречки пред сексуалното образование е фактът, че предоставящите образование не получават подкрепа;

3. настоятелно припомня, че достъпът до комплексна и съобразена с възрастта информация относно пола и сексуалността и достъпът до сексуално и репродуктивно здравеопазване, включително сексуално образование, семейно планиране, противозачатъчни методи и безопасен и законен аборт, са от съществено значение за създаването на положителен и базиран на уважението подход към сексуалността и сексуалните отношения, в допълнение към възможността за безопасен сексуален опит, освободен от принуда, дискриминация и насилие; насърчава всички държави членки да въведат комплексно, съобразено с възрастта образование в областта на сексуалността и отношенията за младите хора в училищата;

4. припомня, че това образование е необходима част от училищната програма, за да бъдат изпълнени стандартите на СЗО за Европа, целящи образование и защита на младите хора; потвърждава, че това образование следва да включва теми като сексуална ориентация и полова идентичност, изразяване на полова принадлежност, отношения и потвърждаващо съгласие, както и информация относно отрицателни последици или състояния като инфекции, предавани по полов път, и ХИВ, нежелана бременност, сексуално насилие и вредни практики като сприятеляването с деца с цел сексуална злоупотреба и генитално осакатяване на жени;

5. припомня, че образованието, освен че е самостоятелно основно право, е предпоставка за упражняването на други основни права и свободи, гарантирани от член 2 от Договора за Европейския съюз (ДЕС), Конституцията на Полша и Хартата; подчертава, че вместо да защитава младите хора, липсата на информация и образование относно пола и сексуалността излага на риск безопасността и благосъстоянието на младите хора, като ги прави по-уязвими и по-малко подготвени да разпознават сексуалната експлоатация, злоупотреба и насилие, включително домашното насилие и онлайн форми на злоупотреба, като кибернасилие, онлайн тормоз и порнография за отмъщение; счита, че комплексното сексуално образование също оказва положително въздействие върху постигането на равенство между половете, включително върху трансформирането на вредните норми, свързани с пола, и на отношението към насилието, основано на пола, което помага да се предотврати насилието от страна на интимния партньор и сексуалната принуда, като нарушава мълчанието, което заобикаля сексуалното насилие, сексуалната експлоатация или малтретиране, и дава възможност на младите хора да потърсят помощ;

6. подчертава значението на здравното и сексуалното образование, по-специално за момичетата и младите лесбийки, гейове, бисексуални, транссексуални и интерсексуални лица, които са особено засегнати от несправедливи норми, свързани с пола; подчертава, че това образование трябва да включва обучение на младите хора относно отношенията на базата на равенството между половете, съгласието и взаимното уважение като начин за предотвратяване и борба със свързаните с пола стереотипи, хомофобията, трансфобията и насилието, основано на пола; отбелязва, че сексуалното образование не води до по-ранни сексуални отношения;

7. припомня, че член 23 от Директива 2011/93/ЕС призовава държавите членки, включително Полша, да предприемат подходящи мерки със съответните организации на гражданското общество, за да се повиши осведомеността и да се намали рискът децата да станат жертви на сексуално малтретиране или експлоатация;

8. признава важната роля на гражданското общество за предоставянето на сексуално образование; призовава за предоставяне на подходящо финансиране за съответните организации чрез различни инструменти за финансиране на равнището на ЕС, като например програмата „Права и ценности“ на многогодишната финансова рамка за периода 2021 — 2027 г. и други пилотни проекти на ЕС, които биха могли да окажат въздействие върху тази област;

9. осъжда последните събития в Полша, които се стремят да дадат погрешна информация, да стигматизират и да забранят сексуалното образование, и по-специално суровото, неподходящо и погрешно съдържание на обосновката, която предоставя проектозакона; призовава полския парламент да се въздържа от приемането на предложения проектозакон и да гарантира, че младите хора имат достъп до комплексно сексуално образование, и че лицата, които предоставят такова образование и информация, получават подкрепа при осигуряването на информация по фактически и обективен начин;

10. призовава Съвета да разгледа този въпрос и други твърдения за нарушения на основните права в Полша в контекста на провежданите понастоящем изслушвания относно положението в Полша, в съответствие с член 7, параграф 1 от ДЕС;

11. възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция на Комисията и на Съвета, на президента, правителството и парламента на Полша, както и на правителствата и парламентите на държавите членки.